

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN HUIPPUKOKOUKSEN KANNANOTTO 2018

Koheesiorahoitusesitys Itä- ja Pohjois-Suomeen ohjelmakaudelle 2021-2027

Euroopan Komission toukokuussa 2018 antamassa budjettiesityksessä jäsenvaltioiden maksuosuudeksi on esitetty 1,11% bruttokansantuotteesta. Suomelle nousua kuluva ohjelmakauden saantoon on noin 5% (laskutavasta riippuen summa euroina on 80-90 M€).

Suomi on komission koheesiopolitiikkaesityksessä siirtymäaluetta, lukuun ottamatta Uttamaata ja Ahvenanmaata. Koska koheesiopolitiikan rahoituksenjakomekanismeissa harvan asutuksen peruskriteeri koskettaa vain kehittyneitä alueita, Suomi ei nyt käytetyllä laskutavalla tule saamaan lainkaan rahoitusta. Kuluvalla kaudella harvan asutuksen yleiskriteeri ja Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) erityisrahoitus tuottavat 59% Suomen kaikesta rahoituksesta, joten muutos heikentää Itä- ja Pohjois-Suomen asemaa koheesiopolitiikassa merkittävästi. Komission tällaisten tilanteiden varalle kehittämän ns. ”turvalausekkeen” perusteella Itä- ja Pohjois-Suomen alueen saanto laskettaisiin kehittyneiden alueiden kategorian mukaan ja siten myös harvan asutuksen perusrahoitus saataisiin hyödyntämään aluetta. Turvalauseke on kuitenkin enemmän kertaluonteinen ratkaisu, johon liittyy epävarmuustekijöitä mm. rahoitussaannon riittävyyden ja jatkuvuuden kannalta. Menettely ei myöskään anna takeita Itä- ja Pohjois-Suomen erityisaseman turvaamisesta tulevien ohjelmakausien neuvottelutuloksista.

Komission rahoitusesityksessä NSPA-tuen määrä on 30€/ asukas/ vuosi. Kuluvan kauden tuen nykyarvoon verrattuna laskua on 12,9%.

Suomen maatalousrahoituksen saanto on pienentymässä peräti 14% mikä on Itä- ja Pohjois-Suomen näkökulmasta huolestuttavaa. Maatalousrahoituksen leikkaus kohdistuisi voimakkaasti nimenomaan Itä- ja Pohjois-Suomen harvaanasutuille alueille, sillä ennakkotiedon mukaan vaarassa tällöin olisivat nimenomaan maaseudun kehittämiseen tarkoitettu rahoitus.

- 1) Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta tukee komission budjettiesitystä jäsenvaltioiden maksuosuuden osalta. Myönteisestä koheesiopolitiikan rahoituskehysesityksestä huolimatta Suomen tulee EU:n tulevasta budjetista neuvotellessaan huomioida Itä- ja Pohjois-Suomen erityishaasteet sekä liittymissopimuksen mukaiset periaatteet ja määrätietoisesti tavoitella Suomen aiemmin ottaman kannan mukaisesti koheesiopolitiikan rahoitussaannon maksimointia ja jatkuvuutta.**
- 2) Koheesiopolitiikan tavoitteena on alueiden välisten taloudellisten erojen kaventaminen. Vaikka tilastokeskuksen viimeisimpien tietojen mukaan alueellisen arvonlisän kehitys on ollut monin paikoin Suomen nopeinta juuri Itä- ja Pohjois-Suomen alueella (v. 2016 kasvu oli nopeinta Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa), BKT:n taso on kuitenkin edelleen useimmissa Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnissa alhainen. Mahdollinen koheesiorahoituksen (EAKR ja ESR) huomattava pieneneminen sekä maatalous- ja maaseudun kehittämisrahoituksen leikkaus vaarantavat Itä- ja Pohjois-Suomen kehittämisen, sillä EU-varoilla on ollut merkittävä rooli maakuntien nykyisen vireen ja kasvun saavuttamisessa ja myönteiselle kehitykselle on tärkeä luoda jatkossakin mahdollisimman hyvät edellytykset.**

- 3) Kertaluonteisen "turvalausekkeen" käytön sijasta Suomen tulee ensisijaisesti ottaa tavoitteeksi harvan asutuksen kriteerin lisääminen teknisenä korjauksena siirtymäalueen jakomekanismiin sekä asettaa NSPA-tuen neuvottelutavoitteeksi vähintään 45€/as/v. Rahoituksen kohdistumisesta Suomen eri alueille tulee neuvotella avoimesti kansallisen ohjelmavalmistelun yhteydessä.

Kansainvälisen alueiden välisen yhteistyön, itämeriyhteistyön ja arktisen ulottuvuuden tulee näkyä vahvasti tulevassa koheesiopolitiikassa.

Sisä- ja ulkorajayhteistyö (Interreg, ENI CBC) on tärkeää Suomelle, jolla on EU-maista pisin ulkoraja Venäjän kanssa, sisärajoja muiden EU-jäsenvaltioiden kanssa sekä maaraja Norjan kanssa. Venäjän, Ruotsin ja Norjan kanssa tehtävällä raja-alueyhteistyöllä on Suomelle suuri merkitys. Yhteistyötä tehdään sekä kahdenvälisessä kehittämistyössä että laajemmassa Barents-, Euroregio Karelia- ja NSPA- yhteistyössä, minkä vuoksi komission ehdotusta raja-alueohjelmien rahoituksen leikkauksista ei voida hyväksyä Itä- ja Pohjois-Suomessa. Euroopan komission ehdotus merirajayhteistyön siirtämisestä transnationaalisten ohjelmien sisälle ei myöskään ole kannatettava muutos.

- 4) Venäjän, Ruotsin ja Norjan raja-alueet on huomioitava paremmin ohjelmakauden 2021-2027 rahoituksessa. Tämän hetkiset Interreg- ja CBC-ohjelmia koskevat komission ehdotukset ovat epäselviä, joten niiden analysoinnilla on nostettava esiin Suomelle epäedulliset muutokset ja niihin on vaikutettava kansallisesti. Kahden- ja monenvälisen maa- ja merirajayhteistyön sekä Venäjäjyhteistyön jatkuvuus on huomioitava ohjelma-alueiden muodostamisessa ja rahoituksessa.

Itä- ja Pohjois-Suomella on tilaisuus vaikuttaa EU:n rahoitusohjelmia koskeviin linjauksiin vuoden 2020 jälkeiselle 7-vuotiskaudelle.

Itä- ja Pohjois-Suomen aktiivinen mukanaolo Euroopan Komission pilotissa yhtenä kahdestatoista pilottialueesta mahdollistaa alueen kehittämisen tulevaisuuden rahoituslinjausten suunnittelun ytimessä olevien asiantuntijoiden kanssa. Pilotin avulla Euroopan komissio etsii eurooppalaisten alueiden elinkeinojen kehittämiseen uusia toimintatapoja, joilla edistetään kasvua ja työllisyyttä. Keskiössä on älykäs erikoistuminen ja erilaistuminen, jota tehdään organisaatorajoja ylittävällä yhteistyöllä. Elinkeinot murroksessa (ELMO)-pilotin avulla on suora mahdollisuus lisätä maakuntien tunnettavuutta ja tuoda esille koko alueen kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia EU:n suuntaan. Samalla luodaan yhteistä itä- ja pohjoissuomalaista imagoa.

- 5) Pohjois-Suomen huippukokous korostaa että Itä- ja Pohjois-Suomen mukanaolo pilotissa on merkittävä tunnustus Euroopan komissiolta alueella tehtävälle kehittämistyölle ja kutsuu myös Suomen kansalliset ministeriöt mukaan pohtimaan tulevaisuuden haasteiden ratkaisuja Itä- ja Pohjois-Suomen alueiden sekä Euroopan komission ja OECD:n kanssa. OECD:n tutkimus Euroopan pohjoisten alueiden (NSPA) kehityspotentialista totesi älykkään erikoistumisen toimintamallin sopivan juuri tämän tyyppisille alueille.